

Leidraad voor de uitvoering van de informatieverplichting over ZZS in afvalstoffen in het Besluit melden

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Doel van de leidraad	3
3. Loze meldingen voorkomen.....	3
4. Wijze waarop ZZS gemeld worden	4
5. Aanvullende informatie over ZZS in een afvalstof.....	5
6. Continuïteit van afvalverwerking bij nieuwe ZZS-informatie	5
7. Gelijk speelveld	6
8. Evaluatie van de uitvoeringspraktijk	6
Bijlage 1 – Tekst artikel 10, tweede lid, Besluit melden	7
Bijlage 2 – Voorbeelden bij de meldplicht ZZS in afvalstoffen	8
A. Situaties waarin ZZS niet gemeld hoeven te worden.....	8
B. Situaties waarin ZZS wel gemeld moet worden.....	9

1. Inleiding

Vanaf 1 juli 2025 geldt bij de afgifte van afvalstoffen een informatieverplichting over ZZS die is bepaald in artikel 10, tweede lid, aanhef en onder b, van het Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen ('Besluit melden'). In bijlage 1 staat artikel 10, tweede lid, weergegeven. Bedrijven die zich ontdoen van afvalstoffen ('ontdoeners') moeten aan het ontvangende afvalbedrijf de namen verstrekken ('melden') van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) die genoemd staan in hun milieuvergunning en/of hun Vermijdings- en Reductieprogramma (VRP). Als een afvalbedrijf een afvalstof doorzet naar een volgend afvalbedrijf, moet het daarbij ook de namen doorgeven van ZZS die verstrekt zijn door de vorige ontdoener(s) van de afvalstof.

De informatieverplichting beoogt te voorkomen dat informatie over ZZS verloren gaat bij de overdracht van afval. De informatieverplichting draagt bij aan transparantie over de samenstelling van afvalstoffen en ondersteunt veilige verwerking en adequaat beleid om de risico's van ZZS in de afvalstof voor de menselijke gezondheid en het milieu te beperken en te bepalen welke maatregelen nodig zijn om nadelige gevolgen voor mens en milieu te voorkomen.

2. Doel van de leidraad

Deze leidraad legt uit hoe bedrijven op effectieve wijze uitvoering kunnen geven aan de informatieverplichting over ZZS in artikel 10, tweede lid van het Besluit melden. Het doel van deze leidraad is drieledig.

- 'loze' meldingen voorkomen (ZZS die in de afgegeven afvalstof in feite niet te verwachten zijn)
- een praktische werkwijze aanreiken voor de melding van de ZZS namen
- een gelijk speelveld bevorderen; dat betekent dat bedrijven die een bepaald type afvalstof afgeven of innemen voor een verwerking op vergelijkbare wijze, van hun bevoegd gezag (omgevingsdienst) een vergelijkbaar verzoek krijgen voor het in beeld brengen van ZZS.

Deze leidraad geldt niet voor import en export van afval. Daarvoor zijn informatieverplichtingen geregeld in de Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen (EVOA).

De doelgroep van deze leidraad bestaat uit bedrijven en instellingen die afvalstoffen afgeven (ontdoeners) of verwerken en bevoegd gezag dat de taak heeft op juiste verwerking van afvalstoffen toe te zien.

3. Loze meldingen voorkomen

Naar de letter van het Besluit melden moet een ontdoener alle ZZS die in zijn milieuvergunning en/of zijn VRP staan genoemd, melden aan de ontvangers van alle afvalstoffen die hij afgeeft. De ontdoener die zo handelt, voldoet dus aan de wetgeving, maar doet hiermee vaak 'loze' meldingen, want in een deel van zijn afvalstoffen zullen de gemelde ZZS feitelijk niet te verwachten zijn. Een ZZS staat genoemd in de milieuvergunning en/of het VRP omdat deze ZZS in een bepaald bedrijfsonderdeel gebruikt wordt, gemaakt wordt, ontstaat of door andere oorzaak aanwezig is. De ZZS is dan niet verwachten in een afvalstof die afkomstig is van een ander onderdeel van het bedrijf.

Het is de bedoeling dat ontdoeners een ZZS die ze op grond van artikel 10 van het Besluit melden moeten melden, alleen melden als die ZZS *relevant* is voor de afgegeven afvalstof. Met 'relevant' wordt bedoeld dat een ZZS wordt gebruikt, wordt

gemaakt, ontstaat of door een andere oorzaak aanwezig is in het onderdeel van het bedrijf waar de afvalstof vandaan komt. ZZS die wel in de milieuvergunning of het VRP van het bedrijf genoemd worden, maar geen verband houden met de specifieke afvalstroom, worden niet gemeld. Dit voorkomt onduidelijkheid en onnodige administratieve lasten die ontstaan als uitgelegd moet worden dat een gemelde ZZS feitelijk niet in de afvalstof te verwachten is.

Enkele voorbeelden:

- Een bedrijf dat afval afgeeft uit de kantine of het kantoor hoeft daarbij geen ZZS te melden die alleen relevant zijn voor een productieproces elders op het terrein.
- Een ZZS hoeft niet gemeld te worden bij een afvalstof die afkomstig is van een proces waarin de ZZS wordt verwijderd of vernietigd. (Als een ZZS wordt verwijderd en daarbij een nieuwe afvalstof ontstaat, met daarin de ZZS, wordt de ZZS uiteraard wel gemeld bij deze nieuwe afvalstof.)
- Als een verwerker een afvalstof doorzet naar een volgende verwerker en kan motiveren, bijvoorbeeld op basis van een analyse of procesbeschrijving, dat een eerder aan hem gemelde ZZS niet in de doorgezette afvalstof aanwezig is, hoeft hij de eerder gemelde ZZS niet door te geven.

Voor meer voorbeelden, zie bijlage 2 "*Voorbeelden bij de meldplicht ZZS in afvalstoffen*".

De ontdoener gaat ten eerste na welke ZZS genoemd staan in zijn milieuvergunning en/of VRP. Vervolgens gaat hij voor elk van zijn afvalstoffen na of deze afkomstig is van een bedrijfsonderdeel waar een genoemde ZZS speelt (wordt gebruikt, wordt gemaakt, ontstaat of door een andere oorzaak aanwezig is). Vervolgens gaat hij na of er een reden is waarom de ZZS toch niet relevant is voor de afvalstroom, bijvoorbeeld omdat een processtap is uitgevoerd die de ZZS vernietigt of omdat een gevalideerde chemische analyse van de afvalstof uitwijst dat de ZZS niet meetbaar aanwezig is. Alleen van relevante ZZS meldt de ontdoener de naam aan de verwerker.

Ontdoeners zijn verantwoordelijk voor een correcte en zorgvuldige omschrijving van hun afvalstoffen. De ontdoener doet er verstandig aan om zijn beoordeling welke ZZS wel en niet te relateren zijn aan een bepaalde afvalstof in zijn administratie vast te leggen, voor het geval hij achteraf vragen hierover krijgt.

Ook doet de ontdoener er verstandig aan om aanvullende kennis of meetwaarden die hij over de gemelde ZZS heeft aan de verwerker mee te geven. Dit voorkomt onnodige onzekerheid bij de verwerker, die hoe dan ook zou leiden tot vragen aan de ontdoener om extra informatie.

4. Wijze waarop ZZS gemeld worden

De informatie over "aard, eigenschappen en samenstelling" van een afvalstof moet volgens artikel 10.39, tweede lid, van de Wet milieubeheer (Wm) vermeld worden op de begeleidingsbrief die bij transport van de afvalstof meegaat. Maar het (elektronische) format van de begeleidingsbrief is in praktijk vaak niet geschikt om al deze informatie op te nemen. Het bijvoegen van een bijlage met extra informatie (over bijvoorbeeld ZZS) is in elektronische formats ook niet altijd mogelijk.

Informatie over ZZS is van belang in het acceptatieproces dat aan afvaltransporten vooraf gaat. In het acceptatieproces van de betreffende afvalstroom wordt de informatie in de praktijk vastgelegd. Logischerwijs wordt deze lijn ook gevolgd voor de ZZS die gemeld moeten worden op grond van het Besluit melden. Bij voorkeur gebeurt de melding van ZZS (met eventuele aanvullende beschikbare informatie) op eenzelfde vormvrije wijze als de overdracht van andere relevante informatie over de afvalstof, in het acceptatieproces tussen ontdoener en verwerker. Dit zorgt voor consistentie en transparantie. De melding van ZZS-namen waartoe het Besluit melden verplicht,

gebeurt dan per afvalstroomnummer; dat is een-op-een gekoppeld aan een acceptatiedossier.

Gezien de verplichting in artikel 10.39, tweede lid, van de Wm, wordt aanbevolen om in de begeleidingsbrief, als er sprake is van gemelde ZZS, een standaardzin op te nemen zoals: *"Informatie over de aard, eigenschappen en samenstelling is verstrekt aan de ontvanger en beschikbaar voor inzage in de administratie van ontdoener en verwerker"*.

5. Aanvullende informatie over ZZS in een afvalstof

Bij een melding van een ZZS zal de verwerker van de afvalstof zich de vraag stellen of de ZZS in zijn bedrijfsproces risico's kan opleveren. Als de verwerker die mogelijkheid ziet, kan hij aanvullende informatie nodig hebben. Hij neemt dit dan op met de ontdoener. Het kan zijn dat de ontdoener de benodigde informatie al heeft. Het kan ook zijn dat er nog onderzoek nodig is, bijvoorbeeld chemische analyse. Over de kosten die daarmee gemoeid zijn, zegt de toelichting bij de wijziging van het Besluit melden (in paragraaf 7.2.2):

"Vanuit het principe «de vervuiler betaalt» behoren de kosten voor het verkrijgen van benodigde extra informatie door de ontdoener gedragen te worden".

Het stellen van aanvullende informatievragen door de verwerker aan de ontdoener moet gebaseerd zijn op een gemotiveerde zorg dat een bepaalde ZZS een risico kan vormen in het verwerkingstraject. Dat kan gaan om blootstelling van medewerkers aan ZZS of emissies naar het milieu vanuit het afvalbedrijf of vanuit circulaire materialen die nieuwe toepassingen krijgen. Het vaststellen van een dergelijk risico in het verwerkingstraject is op de eerste plaats de taak van de afvalverwerker, vanuit het zicht dat hij heeft op zijn eigen bedrijfsproces.

Het kan zijn dat een ontdoener informatie heeft over de aanwezigheid van een ZZS in een afgegeven afvalstof, terwijl die ZZS niet genoemd staat in zijn milieuvergunning of VRP. Dergelijke informatie valt niet onder de nieuwe informatieverplichting over ZZS in het Besluit melden. Maar als de ontdoener niet kan uitsluiten dat deze informatie relevant is voor risicobeheersing in het verwerkingsproces, hoort hij dit met de verwerker op te nemen, zo geeft de toelichting bij de wijziging van het Besluit melden aan (in hoofdstuk 4).

"De informatieverplichting van de ontdoener in de Wm (artikel 10.39, eerste lid, onder a) is niet-limitatief geformuleerd. De verplichting om bij een afgegeven afvalstof een omschrijving te verstrekken over de «aard, eigenschappen en samenstelling» wordt door de nieuwe bepaling in het Besluit melden niet ingeperkt. Voor alle duidelijkheid staat in het nieuwe tweede lid van artikel 10 van het Besluit melden «ten minste»."

6. Continuïteit van afvalverwerking bij nieuwe ZZS-informatie

Het is van groot belang dat de verwerking van afvalstoffen, ook bij nieuwe inzichten over ZZS, op een verantwoorde manier kan doorgaan. Wanneer een verwerker afvalstoffen reeds langdurig en onder vergunde condities accepteert, en via de vanaf 1 juli 2025 geldende informatieverplichting een tot dan toe niet bekende aanwezigheid van een ZZS aan het licht treedt, kan de verwerking in eerste instantie gewoon doorgaan. De verwerker krijgt een redelijke en billijke termijn om eventuele emissie van de ZZS te beoordelen (kan emissie plaatsvinden, wat is het risico voor medewerkers, omwonenden en het milieu). In die termijn wordt rekening gehouden

met praktische factoren zoals bijvoorbeeld seizoensinvloeden, meetplanning en beschikbare gevalideerde analysemethoden.

Deze aanpak waarborgt de continuïteit van de afvalverwerking. Onnodige onderbrekingen of verstoringen in de verwerkingsketen worden zo voorkomen. Die kunnen leiden tot grotere milieugevolgen dan het eventueel enige maanden langer voortduren van emissies van de gemelde ZZS. Een afvalstof die tijdelijk niet verwerkt kan worden en ergens opgeslagen wordt, kan misschien juist dan tot emissies leiden. Het stilvallen van de productie van een gerecycled materiaal kan ertoe leiden dat ter vervanging weer primaire grondstoffen nodig zijn, met de daarbij horende belasting van het milieu.

Na afronding van de beoordeling kan de uitkomst gedeeld worden met de betrokken ketenpartners. Indien nodig, worden in gezamenlijk overleg vervolgstappen bepaald. De omgevingsdienst van de verwerker deelt de resultaten daarnaast met Omgevingsdienst Nederland (ODNL) om landelijke kennisdeling te bevorderen.

7. Gelijk speelveld

Als er bij een afvalstof een melding komt van een ZZS die nog niet eerder in beeld was, kan het zijn dat het bevoegd gezag extra eisen stelt aan het beleid voor acceptatie en verwerking (A&V) en administratieve organisatie en interne controle (AO/IC) en het VRP van de afvalverwerker. Wezenlijke verschillen in eisen zijn onwenselijk, omdat ze kunnen leiden tot marktverstoringen of oneerlijke concurrentie.

Voor de juiste uitvoering van de meldplicht is het belangrijk dat omgevingsdiensten landelijk op gelijke wijze omgaan met de eisen aan ZZS-informatie. Deze leidraad draagt hieraan bij door een duidelijke toelichting en voorbeelden te geven. Het is de bedoeling dat omgevingsdiensten hun beoordeling baseren op de uitgangspunten in deze leidraad. Om verschillen in eisen aan AV- en AO/IC-beleid en het VRP te voorkomen, is het verder wenselijk dat landelijk een uniform en limitatief eisenpakket wordt opgesteld. Dit voorkomt dat afvalverwerkers in verschillende regio's aan uiteenlopende verplichtingen worden onderworpen. Een branche breed VRP kan bijdragen aan deze uniformering. Ook landelijk gehanteerde gevalideerde meetmethoden zijn in dit verband van belang.

De Projectgroep ZZS onder ODNL, die een kennisplatform vormt waarin goede voorbeelden, standaard formats en veel gestelde vragen worden gedeeld, kan hierbij helpen. Verder wordt door ODNL intervisie georganiseerd tussen de verschillende omgevingsdiensten, om zo tot betere afstemming te komen.

Het is wenselijk dat nieuwe kennis over ZZS in een afvalstof wordt doorgegeven aan het RIVM, voor aanvulling van de RIVM-database "ZZS-in-afval-zoeker".

8. Evaluatie van de uitvoeringspraktijk

In elk geval zes maanden na de inwerkingtreding van de wijziging van het Besluit melden (1 juli 2025) zal een evaluatie plaatsvinden van de uitvoeringspraktijk, inclusief de navolging van deze leidraad, door een onafhankelijke partij. In deze evaluatie wordt met alle betrokken partijen onderzocht welke uitvoeringsproblemen zich hebben voorgedaan en op welke wijze deze kunnen worden ondervangen. Dit kan bijvoorbeeld gaan om kennisopbouw bij partijen, voorlichting aan partijen, aanpassing van deze leidraad en/of aanpassing van het Besluit melden.

Bijlage 1 – Tekst artikel 10, tweede lid, Besluit melden

2. Degene die een omschrijving als bedoeld in artikel 10.39, eerste lid, onder a, van de wet verstrekt, vermeldt daarbij ten minste:

- a. de van toepassing zijnde code van de afvalstoffenlijst;*
- b. de benaming van de zeer zorgwekkende stoffen:*
 - 1°.zoals opgenomen in een voor hem geldende omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet;*
 - 2°.zoals opgenomen in de informatie die hij op grond van artikel 5.23 van het Besluit activiteiten leefomgeving heeft verstrekt over de emissies van die stoffen in de lucht of het water; of*
 - 3°.die vermeld staan in de omschrijving die hem op grond van artikel 10.39, eerste lid, onder a, van de wet is verstrekt toen hij de afvalstof in ontvangst nam.*

Bijlage 2 – Voorbeelden bij de meldplicht ZZS in afvalstoffen

A. Situaties waarin ZZS niet gemeld hoeven te worden

1. Afval uit kantoren en kantine

Situatie: Een chemisch productiebedrijf heeft een omgevingsvergunning waarin diverse ZZS staan vermeld die in het productieproces worden gebruikt.

Afvalstroom: restafval en papierafval afkomstig van de kantoorgebouwen en kantine.

Beoordeling: hoewel de vergunning ZZS noemt, zijn deze stoffen niet gebruikt of aanwezig in de kantoren of kantine.

Conclusie: de ZZS hoeven niet gemeld te worden voor deze afvalstromen.

2. Schroot van gesloopte machinehal

Situatie: Een verwerker ontvangt metalen schroot afkomstig van de sloop van een machinehal op een terrein waar ook een chemische installatie staat.

Afvalstroom: staalschroot van machines en leidingen die nooit met chemicaliën in aanraking zijn geweest.

Beoordeling: ZZS uit de chemische installatie zijn niet relevant.

Conclusie: de ZZS hoeven niet gemeld te worden bij deze afvalstroom.

3. Vervanging van gesloten apparatuur zonder ZZS-blootstelling

Situatie: Een farmaceutisch productiebedrijf heeft een vergunning waarin ZZS zoals acetonitril en formaldehyde zijn opgenomen. Deze stoffen worden gebruikt in een reactorlijn met volledig gesloten systemen en strikte containment maatregelen.

Afvalstroom: Metaalafval en kunststof onderdelen afkomstig van het preventief vervangen van kleppen, dichtingen en sensoren van een reactor die al twee weken buiten bedrijf is gesteld, leeggehaald, gereinigd en vrij van damp verklaard volgens standaard bedrijfsprocedure (SOP).

Beoordeling: De onderdelen zijn vervangen in een periode waarin geen ZZS aanwezig waren. De apparatuur is aantoonbaar gereinigd volgens gevalideerde procedures. Er is geen residu of risico op blootstelling.

Conclusie: Ondanks dat het bedrijf werkt met ZZS en deze afvalstroom uit het productieproces komt, hoeft geen melding van ZZS te worden gedaan. De afwezigheid van ZZS is goed onderbouwd met procesinformatie, schoonverklaringen en vastgelegde werkinstructies.

4. Metaalbewerker met ZZS-vrije smeermiddelen

Situatie: Een metaalbewerkingsbedrijf maakt onderdelen voor landbouwmachines. In de CNC-hal worden alleen verspanende bewerkingen gedaan (draaien, frezen) met gebruik van een synthetisch snijmiddel. Dit middel bevat géén ZZS; dit blijkt uit het actuele veiligheidsinformatieblad (VIB). In een andere hal wordt wél gewerkt met ZZS (bijv. chroom in galvaniseerproces), maar die hal is fysiek gescheiden.

Afvalstroom: Doeken en absorptiemateriaal met restanten van het synthetische snijmiddel, uitsluitend afkomstig uit de CNC-hal.

Beoordeling: Het gebruikte product is aantoonbaar ZZS-vrij. Er is geen verontreiniging vanuit de andere hal.

Conclusie: Er hoeft geen ZZS gemeld te worden. De afwezigheid van ZZS in deze stroom is te onderbouwen via het VIB en de afgebakende proceslocatie.

5. Verontreinigde grond afkomstig van een bodemsaneringslocatie

Situatie: Een bodemsanering die wordt uitgevoerd door een erkende bodemintermediair (BRL SIKB-7000). Ter voorbereiding van de bodemsanering is er bodemonderzoek uitgevoerd conform de daarvoor geldende normen en SIKB BRL-en.

Afvalstroom: Verontreinigde grond die wordt afgevoerd naar een volgens BRL SIKB-7500 erkende grondreiniger.

Beoordeling: Er is voorinformatie beschikbaar van de partij verontreinigde grond, conform de BRL SIKB-7500 op basis van bodemonderzoek dat is uitgevoerd door deskundige partijen conform de daarvoor geldende normen en SIKB BRL-en.

Conclusie: Er hoeven alleen ZZS gemeld te worden indien de aanwezigheid daarvan uit de betreffende bodemonderzoeksrapporten blijkt.

6. Gereinigde grond

Situatie: Verontreinigde grond is bewerkt in een grondreinigingsinstallatie die is gecertificeerd en erkend volgens BRL SIKB-7500 en die tot doel heeft om de verontreinigen uit de grond te verwijderen of te vernietigen.

Afvalstroom / materiaalstroom: Gereinigde grond

Beoordeling: Bij grondreiniging conform de BRL SIKB-7500 worden partijen gereinigde grond uitgekeurd op de parameters (verontreinigingen) die binnen het zogenoemde reinigingscluster aanwezig zijn (gebaseerd op de voorinformatie van de partijen grond die tezamen het reinigingscluster vormen). Toetsing vindt plaats conform de normen van het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit. Resultaat is een milieuverklaring bodemkwaliteit zoals bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit en het Besluit activiteiten leefomgeving.

Conclusie: Bij de afzet van de grond wordt de milieuverklaring aan de afnemer / toepasser verstrekt. Er hoeft ter zake ZZS geen aanvullende informatie te worden verstrekt.

B. Situaties waarin ZZS wel gemeld moet worden

1. Filterstof uit soldeerafdeling

Situatie: Een elektronicaproducent gebruikt loodhoudende soldeer pasta (ZZS) in het assemblageproces.

Afvalstroom: filterstof uit de afzuiginstallatie van de soldeerafdeling.

Beoordeling: lood is gebruikt in het productieproces en kan in de filterstof aanwezig zijn.

Conclusie: lood moet wél gemeld worden bij deze afvalstroom.

2. Slib uit afvalwaterbehandeling

Situatie: Een afvalverwerker ontvangt afvalwater van een coatingbedrijf waarin zeswaardig chroom (ZZS) wordt gebruikt.

Afvalstroom: geconcentreerd zuiveringsslib uit de eigen waterzuivering.

Beoordeling: zeswaardig chroom kan zich in het slib hebben opgehoopt.

Conclusie: zeswaardig chroom moet wél gemeld worden bij de afgifte van het slib.

3. Reinigingsvloeistof van chemieconcern

Situatie: Een groot chemieconcern gebruikt benzeen (ZZS) in een oplosmiddelhoudend productieproces.

Afvalstroom: vaten met spoelresten en reinigingsvloeistof uit de installatie.

Beoordeling: de reinigingsvloeistof kan restanten benzeen bevatten.

Conclusie: benzeen moet wél gemeld worden bij deze afvalstroom.

4. Productieafval met bekende ZZS

Situatie: Een producent van kunststoffen gebruikt styreenmonomeer (ZZS op basis van zelfclassificatie)¹ bij de productie van polyesterproducten.

Afvalstroom: Residu's van niet-uitgehard mengsel met resten van het harsmengsel uit de meng- en gietafdeling.

Beoordeling: Styreen is aantoonbaar aanwezig in het mengsel. Het afval is direct afkomstig van het proces waar de ZZS wordt gebruikt.

Conclusie: De ZZS styreen moet wél gemeld worden, omdat deze relevant is voor de samenstelling van de afvalstof.

¹ De vermelding van de zelfclassificatie op de ECHA website is niet getoetst door het RIVM. Een CLP zelfclassificatie als CMR 1A of 1B kan voor het bevoegd gezag aanleiding zijn om de stof als ZZS te beschouwen.